

Izvorul teatrului nostru

Evenimentul pe care îl evocăm și îl sărbătorim în această vară, marele act politic ce a pus bazele României noastre moderne, este pentru dramaturgia contemporană izvor nesecat de inspirație.

Putem cita superbe titluri intrate în istoria teatrului nostru, care își au sorgința în istoria evenimentelor de la 23 August 1944. Acestea se împletesc într-un frumos florilegiu care ocupă de pe acum locul unui capitol substanțial și important.

Dar nu numai cele inspirate direct. Pentru că, aproape toate conflictele din literatura noastră dramatică contemporană sînt determinate, în mod necesar, de transformările revoluționare începute atunci, de schimbarea societății, pornită atunci, de mutațiile în conștiință produse în urma revoluției care a edificat România socialistă.

Și iată că astăzi, la 30 de ani, ne dăm seama cum același act istoric are ecouri tot mai vii în sursele de inspirație ale dramaturgiei, el stînd la baza tuturor certitudinilor pe care le avem astăzi.

Despre aceste certitudini aș vrea să vorbesc :

Pentru mine, cetățean al acestei societăți a României socialiste — cetățean care, și prin documentare concretă, și prin lectură, a avut puțină să-și compare societatea căreia îi aparține cu toate orînduirile lumii contemporane — un adevăr se configurează cu evidentă : superioritatea noastră. Este vorba de superioritate atît în ceea ce privește virtuțile cit și virtualitățile unei societăți, pentru că este vorba de șansele pe care ea le oferă cetățenilor ca să se afirme, ca să se realizeze. În această ordine a lucrurilor, societatea noastră este mai dreaptă și mai liberă : ea a desființat posibilitatea de a fi îngrădită de placul personal al cuiva sau de interesele unui grup restrîns. Fără să fi atins perfecțiunea, societatea noastră a concretizat stenic noțiunea de echitate socialistă ; bunul plac și arbitrarul se elimină din ea așa cum a fost eliminată exploatarea. Conștiința cetățenească este eliberată de temeri și de prejudecăți ; incertitudinile acționează mai greu asupra noastră, ideea de „posibil” dublează, de cele mai multe ori, aspirațiile noastre, planurile pe care ni le facem. Și astfel, avem posibilitatea să ne dedicăm tot mai mult din forța noastră actelor creatoare iar gîndirea noastră de perspectivă este mai sigură, situîndu-se între jaloane științifice certe.

Aceste realități care caracterizează prezentul societății noastre au conferit omului o altă mentalitate. Ea este bazată pe demnitatea ființei lui, pe conștiința valorii muncii ce o depune, pe evidența drepturilor lui neîngrădite de nimic, pe certitudinile existenței sale sociale și a rosturilor bine definite pe care le are în societate. Prin aceasta, stabilitatea societății noastre e mult mai mare, iar ființa umană își are bine consolidat fundamentul ei social.

S-a configurat, astfel, o altă conștiință socială, care a determinat la noi o altă filosofie a existenței, bazată pe sentimente mai libere, pe preîdecești mai puține, pe certitudini mai evidente.

Bineînțeles că, în devenirea ei, această filosofie a existenței noastre trăiește o seamă de avatururi. Se amalgamează în ea materia primă a viitorului cu reziduurile provenite din arderea vechilor mentalități. Și, uneori, ceea ce-i doar zgură, la suprafața existenței noastre, poate lăsa pentru o vreme impresia că este aliajul realizat în creuzetul ei.

Iată, așadar, cum totul, tot ce e sursă de inspirație, tot ce este conflict adevărat, plin de rezonanțele profunde ale vieții, tot ce este mană pentru dramaturgia de cea mai strictă, de cea mai stringentă actualitate, vine tot de la acel izvor nesecat care este ineputul României moderne.